

Antwoorden op vragen van het lid Van Raak (SP) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de Wet openbaarheid van bestuur en de Vereniging Nederlandse Gemeenten. (Ingezonden 2 september 2010, kenmerk 2010Z12119)

1 Kent u de uitspraak van de rechtbank Arnhem met betrekking tot de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)? 1)

Antwoord: Ja.

2 Deelt u de opvatting dat uit deze uitspraak blijkt dat de VNG niet een belangenbehartiger is zoals elke andere? Zo nee, waarom niet?

Antwoord: De uitspraak van de rechtbank Arnhem richt zich op de vraag of de VNG aangemerkt kan worden als een bestuursorgaan. De conclusie van de rechtbank is dat de VNG niet aangemerkt kan worden als een bestuursorgaan. Daarmee is de Wet openbaarheid van bestuur niet van toepassing op de VNG. Ik deel de conclusie van de rechtbank dat de VNG niet voldoet aan de definitie van bestuursorgaan in artikel 1:1, eerste lid, onderdelen a of b, van de Algemene wet bestuursrecht.

De rechtbank verwijst in haar overwegingen onder meer naar de statuten van de VNG waarin staat dat de VNG een vereniging is die onder andere tot doel heeft het behartigen van de belangen van haar leden. In die zin verschilt de VNG niet van andere verenigingen die optreden als belangenbehartiger voor hun leden. Een verschil met andere belangenbehartigers is dat de leden van de VNG overheidsorganen zijn. In gesprekken met het Rijk fungeert de VNG als vertegenwoordiger van de gemeenten.

3 Is het waar dat de VNG actief deelneemt aan diverse ambtelijke overleggen, die niet open staan voor andere belangenorganisaties? Kunt u een overzicht geven van alle ambtelijke overleggen bij de rijksoverheid waar de VNG aan deelneemt?

4 Kunt u een overzicht geven van samenwerkingsprojecten tussen de verschillende ministeries en de VNG waar sprake is van het vormen of uitvoeren van beleid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord vraag 3 en 4: Conform afspraken met de decentrale overheden zoals onder meer vast gelegd in de Code Interbestuurlijke verhoudingen, voert het Rijk geregeld ambtelijk en bestuurlijk overleg met de VNG en neemt de VNG met regelmaat deel aan samenwerkingsprojecten tussen de verschillende ministeries waar sprake is van de vorming van beleid. In een aantal gevallen wordt er ook met andere belangenorganisaties overleg gevoerd, zij het niet noodzakelijkerwijs gelijktijdig of gezamenlijk. Er zijn ook projecten waarbij het Rijk alleen met de VNG samenwerkt. Het Rijk houdt geen register bij van alle ambtelijke en bestuurlijke contacten met de VNG, maar daarbij kunt u denken aan het samenwerkingsprogramma 'In Actie met Burgers' ter bevordering van burgerparticipatie op lokaal niveau of de samenwerking om de lokale regeldruk met 25% te verminderen, de 10 belangrijkste knelpunten in

dienstverlening weg te nemen en de invoering van e-overheidsbouwstenen te bevorderen.

5 Deelt u de mening dat de Wet openbaarheid van bestuur (WOB) bestemd is voor de reconstructie van beleid, het volgen daarvan of het toetsen daarvan? Deelt u de opvatting dat na bovengenoemde uitspraak van de rechtbank Arnhem een onwenselijke lacune in de wetgeving ontstaat, omdat de WOB niet langer lijkt toe te zien op alle documenten die beleid aangaan?

Antwoord: Met het oog op een goede en democratische bestuursvoering biedt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) een ieder de toegang tot in documenten neergelegde informatie over een bestuurlijke aangelegenheid, voor zover deze bij een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf berust (artikel 3 Wob). Een en ander onder de beperkingen die in de artikelen 10 en 11 van de Wob zijn aangegeven. Of op basis van die documenten een reconstructie van (de totstandkoming van) beleid mogelijk is, betwijfel ik. Het is geen expliciete doelstelling van de wet, hetgeen reeds volgt uit artikel 11 van de Wob, waarin persoonlijke beleidsopvattingen van de openbaarheid zijn uitgezonderd. Het volgen van beleid, het toetsen van beleid en het gebruiken van overheidsinformatie bij inspraak en andere vormen van beleidsbeïnvloeding is begrepen in "een goede en democratische bestuursvoering". In dat licht speelt bij de beoordeling van een verzoek het motief of het belang van een verzoeker geen rol. Van een lacune zou sprake zijn, indien bij de VNG documenten zouden berusten, die niet berusten bij bestuursorganen, maar die voor de burger onmisbaar zijn bij het effectief uitoefenen van zijn rechten. Hiervan is mij niet gebleken.

6 Kunt u de Kamer informeren wat de status is van de inventarisatie voor wetgeving voor het ondertekenen van het Verdrag van Tromsø? Zo nee, waarom niet?

Antwoord: Eerder heb ik aan de Kamer gemeld dat een overzicht van de consequenties van implementatie van het Verdrag voor de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) in voorbereiding is. U ontvangt het overzicht van de verschillen tussen het Verdrag en de Wob-wetgeving en –praktijk wanneer de regering een standpunt over de ondertekening heeft ingenomen (zie antwoorden op vragen 2010Z03246 d.d. 17 februari 2010).

7 Is het waar dat de VNG betrokken is bij een ambtelijke werkgroep die zich bezighoudt met aanpassingen van de Wet openbaarheid van bestuur, terwijl de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) het deelnemen aan die werkgroep is geweigerd? Kunt u dat toelichten?

Antwoord: Eerder heb ik aan de Kamer gemeld dat ik in gesprek ben met de VNG over eventuele wijziging van de Wob om misbruik van de Wob te voorkomen en de mogelijke ondertekening van het Verdrag van Tromsø (zie antwoorden op vragen 2010Z08361 d.d. 18 mei 2010). U refereert naar een werkgroep waaraan

verschillende (vertegenwoordigers van) bestuursorganen deelnemen om te spreken over hun ervaringen met de afhandeling van Wob-verzoeken. Uiteraard ben ik ook geïnteresseerd in de ervaringen van de gebruikers van de Wob. Daarom is er apart overleg tussen mijn ambtenaren en de NVJ om te horen wat de ervaringen zijn van journalisten die regelmatig Wob-verzoeken indienen.

8 Deelt u de mening dat het onwenselijk is dat de VNG geen rechtspersoon krachtens publiek recht is gezien de activiteiten die zij ontplooit, en de rol die zij speelt in de beleidsontwikkeling op diverse terreinen?

Antwoord: De VNG neemt geen besluiten die de burgers binden of die anderszins rechten op verplichtingen jegens burgers met zich brengen. Anders gezegd, nu de VNG niet met openbaar gezag is bekleed, geen overheidstaak heeft, vergt de aard van de activiteiten van de VNG mijns inziens niet dat de VNG publiekrechtelijk zou moeten worden vormgegeven.

9 Is het waar dat uw ministerie regelmatig geld verstrekt voor het organiseren cursussen, bijeenkomsten, conferenties, etc. door de VNG? Zo ja, hoeveel geld is daarmee voor 2009 en 2010 gemoeid?

Antwoord: Het Ministerie van BZK verstrekt regelmatig geld aan de VNG, deels in het kader van aanbestedingen en deels in het kader van subsidies en/ of gezamenlijke activiteiten en programma's. Het organiseren van cursussen, bijeenkomsten en conferenties kan hier onderdeel van zijn. Regelmatig worden in programma's concrete afspraken gemaakt over bijeenkomsten en conferenties en in sommige gevallen wordt daarvoor expliciet een gedeelte van de subsidie geormerkt. In andere gevallen is er sprake van programma-afspraken op hoofdlijnen. Een compleet overzicht van vergoedingen voor cursussen, bijeenkomsten etc. is zodoende niet te geven. Als voorbeeld bied ik u inzicht in een tweetal substantiële programma's, waarvoor de VNG ten behoeve van de uitvoering een vergoeding heeft ontvangen (zie het antwoord op vraag 4):

Mede dankzij een initiatief vanuit de Tweede Kamer is in 2009 veel energie gestopt in de bevordering van burgerparticipatie op lokaal niveau (motie-Schinkelshoek en het amendement-Anker bij de BZK-begroting 2008). Dit had de vorm van een samenwerking tussen BZK en VNG in het programma 'In actie met burgers!' waarin meer dan 100 gemeenten deelnamen in 17 proeftuinen en 12 experimenten. In de periode mei 2008-december 2009 is heeft BZK een bijdrage geleverd van €1.345.360,-. Onderdeel van het programma waren twee landelijke leerconferenties die gezamenlijk € 112.421,- hebben gekost. De evaluatie van het programma is niet met de Tweede Kamer besproken omdat de brief over het actieprogramma burgerparticipatie (2009-2010, 30 184 nr 29) controversieel is verklaard.

BZK heeft met de VNG in het kader van de bestuursakkoorden en uitvoeringsagenda een samenwerkingsverband met de departementen van Financiën, Economische Zaken om de lokale regeldruk met 25% te verminderen, de 10 belangrijkste knelpunten in dienstverlening weg te nemen en de invoering van e-

overheidsbouwstenen te bevorderen. Wij informeerden u in de Brief van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 23-04-2010 Eindrapportage Dienstverlening, regeldruk en informatiebeleid (29 362-166) over de voortgang van deze doelstellingen.

In het kader van deze samenwerking is voor 2009 een bijdrage van € 235.000 beschikbaar gesteld en in 2010 € 423.500 voor de uitvoering van het programma Minder regels Meer service en de aansluiting van 100 gemeenten op de nieuwe Algemene subsidieverordening. Voor het aansluiten van nog eens 25 gemeenten en de aansluiting op de Lokale Effecten Toets wordt een extra bijdrage van € 59.500,- gedaan in 2010 om de reikwijdte van deze instrumenten verder te vergroten. Voor de periode 2009- 2010 is aan de VNG de opdracht verstrekt voor een reeks e-awareness diners voor lokale bestuurders te organiseren. Deze reeks bijeenkomsten was erop gericht lokale bestuurders te informeren over landelijke ICT-ontwikkelingen en mogelijkheden van ICT/internet/mobiele systemen voor de eigen organisaties. De kosten voor deze bijeenkomsten bedroegen € 65.000 aan logistieke kosten en € 22.000 voor de organisatie daarvan.

10 Krijgt de VNG geld voor haar bijdrage aan het Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP)? Zo ja, hoeveel geld is dat?

Antwoord: Nee.

11 Is naar uw mening de Stichting ICTU ook een orgaan naar publiek recht en geen bestuursorgaan? Kunt u deze mening toelichten?

Antwoord: Nee. De stichting ICTU is geen (orgaan van) een krachtens publiek recht ingestelde rechtspersoon en is ook geen bestuursorgaan. De Stichting ICTU is een privaatrechtelijke stichting. De rechtspersoon 'stichting' is per definitie een privaatrechtelijke rechtspersoon (zie Burgerlijk Wetboek Boek 2 titel 6). De Stichting ICTU kan daarom niet naar publiek recht zijn ingesteld. De Stichting ICTU is geen bestuursorgaan, omdat het geen onderdeel is van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld (zoals bijv. provincies en gemeenten) of een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed (zie artikel 1:1, eerste lid, onderdeel a en b, Awb). De Stichting ICTU voert voorts geen wettelijke taken uit en is daarmee ook geen rechtspersoon met een Wettelijke taak (RWT) in de zin van de Comptabiliteitswet 2001.

12 Is het waar dat de gemeenten, en dus de belastingbetaler, opdraaien voor verliezen van de VNG?

Antwoord: De VNG is een vereniging. De leden (gemeenten) betalen contributie aan de vereniging. De financiële aansprakelijkheid is verder niet anders geregeld dan voor andere verenigingen.

1) LJN: BN5180